

Ο δημόσιος απαγχονισμός των 5 ΕΠΟΝιτών στα Τρίκαλα

Ο δημόσιος απαγχονισμός των 5 ΕΠΟΝιτών στα Τρίκαλα Τρίτη 18 Απρίλη 1944

Τρία ακριβώς χρόνια μετά την παράδοση των Τρικάλων στα γερμανικά στρατεύματα, η πόλη έζησε το συγκλονιστικότερο - μαζί με τον βομβαρδισμό - γεγονός της κατοχικής περιόδου. Τον απαγχονισμό πέντε νεαρών συμπολιτών στο κεντρικότερο σημείο της πόλης. Και εάν στον βομβαρδισμό της πόλης ο εχθρός ήταν απρόσωπος, στον δημόσιο απαγχονισμό των Τρικαλινών είχαμε την απόλυτη εφαρμογή της «ιδεολογίας της βαρβαρότητας», που βρήκε την έκφρασή της στα πρόσωπα των Γερμανών στρατιωτών αλλά και των Ελλήνων συνεργατών τους.

Ο τοπικός εφεδρικός ΕΛΑΣ οργάνωσε το Πάσχα του 1944 σύσκεψη στον Κόκκινο Πύργο όπου αποφασίστηκε η απαγωγή Τρικαλινών συνεργατών των κατακτητών πολλοί από τους οποίους ήταν μέλη των προδοτικών οργανώσεων «ΕΕΕ» και «ΕΑΣΑΔ, η δράση των οποίων ήταν ανεξέλεγκτη σε όλο τον νομό. Προκλητικά και χωρίς καμία αφορμή, οι ομάδες του εκπρόσωπου της πολιτικής διοίκησης Τρικάλων της «ΕΕΕ» Χρήστου Μαντζούκα εισέβαλαν στα σπίτια, πλιατσικολογούσαν, κατέδιδαν, τρομοκρατούσαν, κατέδιδαν, τρομοκρατούσαν.

Τη Δευτέρα του Πάσχα (17 Απριλίου 1944) τέθηκε σε εφαρμογή το σχέδιο με τη συμμετοχή του Εφεδρικού ΕΛΑΣ Πύργου, Μικρού Κεφαλοβρύσου, Αγίας Μονής και Γοργογυρίου. Η επιχείρηση απέτυχε καθώς οι Γερμανοί είχαν πληροφορηθεί τα πάντα από του ντόπιους συνεργάτες τους. Οι κατοχικές δυνάμεις και οι συνεργάτες τους σε μια μεγάλη επιχείρηση κύκλωσαν την περιοχή γύρω από το σημείο που σύμφωνα με το σχέδιο θα επέστρεφαν οι συμμετέχοντες στην επιχείρηση (ένα μαντρί στον Κόκκινο Πύργο). Έτσι συνελήφθησαν οι πέντε νεαροί ΕΠΟΝίτες: Κώστας Σύρμπας, Κώστας Στεργιόπουλος, Γιάννης Μπριάζης, Αποστόλης Τσανάκας και Στέργιος Γάτσας. Την επόμενη ημέρα στην πλατεία Ρήγα Φεραίου πραγματοποιήθηκε ο δημόσιος απαγχονισμός τους και οι 5 πέρασαν στο πάνθεον των ηρώων της Εθνικής Αντίστασης.

Τρία ακριβώς χρόνια μετά την παράδοση των Τρικάλων στα γερμανικά στρατεύματα, η πόλη έζησε το συγκλονιστικότερο - μαζί με τον βομβαρδισμό - γεγονός της κατοχικής περιόδου. Τον απαγχονισμό πέντε νεαρών συμπολιτών στο κεντρικότερο σημείο της πόλης. Και εάν στον βομβαρδισμό της πόλης ο εχθρός ήταν απρόσωπος, στον δημόσιο απαγχονισμό των Τρικαλινών είχαμε την απόλυτη εφαρμογή της «ιδεολογίας της βαρβαρότητας», που βρήκε την έκφρασή της στα πρόσωπα των Γερμανών στρατιωτών αλλά και των Ελλήνων συνεργατών τους.

Είχε προηγηθεί μία αποτυχημένη απόπειρα απαγωγής συμπολιτών, που συμμετείχαν στις προδοτικές οργανώσεις «ΕΕΕ» και «ΕΑΣΑΔ» από μέλη της ΕΠΟΝ Τρικάλων. Η τρομοκρατική δράση των ΕΕΕ είχε αρχίσει, μετά τις εκτελέσεις στελεχών της οργανώσεώς τους, να γίνεται ανεξέλεγκτη τόσο στην πόλη όσο και στα χωριά του νομού Τρικάλων. Με προκλητικό τρόπο και χωρίς καμία αφορμή, οι ομάδες του εκπρόσωπου της πολιτικής διοίκησης Τρικάλων της «ΕΕΕ» Χρήστου Μαντζούκα εισέβαλαν στα σπίτια, πλιατσικολογούσαν, κατέδιδαν, τρομοκρατούσαν. Με χρονική σειρά τα γεγονότα εκτυλίχθηκαν ως εξής:

Η οργάνωση της επιχείρησης

Το βράδυ της Δευτέρας του Πάσχα (17- 4-1944) ο ΕΛΑΣ στα Τρίκαλα οργάνωσε σύσκεψη με αντικείμενο τη σχεδίαση καταδρομικής επιχείρησης απαγωγής Τρικαλινών που συνεργάζονταν με τη γερμανική διοίκηση της πόλης.

Στην σύσκεψη, στην οποία πήραν μέρος 20 περίπου Επονίτες και άντρες του εφεδρικού ΕΛΑΣ, συμμετείχαν:

- 1) Η ομάδα του εφεδρικού ΕΛΑΣ του **Πύργου**,
- 2) Ο εφεδρικός ΕΛΑΣ της **Αγίας Μονής**,
- 3) Ο εφεδρικός ΕΛΑΣ του **Μικρού Κεφαλόβρυσου**.
- 4) Ο εφεδρικός ΕΛΑΣ του **Γοργογυρίου**

Ο σχεδιασμός της επιχείρησης προέβλεπε ότι η ομάδα του Πύργου θα δρούσε μαζί με αυτή του Μικρού Κεφαλοβρύσου και η ομάδα της Αγίας Μονής με αυτή του Γοργογυρίου. Κάθε μία από τις δύο ομάδες θα εισέβαλε στα Τρίκαλα ακολουθώντας διαφορετική διαδρομή, και θα επέστρεφε μετά το τέλος της επιχείρησης στους καθορισμένους χώρους συνάντησης στον Πύργο και τον Πυργετό. Ώρα έναρξης της επιχείρησης είχε οριστεί η 12^η νυχτερινή.

Η αποτυχία

Η ομάδα **Αγίας Μονής - Γοργογυρίου** είχε ως αντικειμενικό σκοπό τη σύλληψη συνεργάτη των Γερμανών που έμενε κοντά στην Αγροτική Τράπεζα. Λίγο πριν φθάσουν στον στόχο άκουσαν εκρήξεις χειροβομβίδων και είδαν φάλαγγα γερμανικών αυτοκινήτων και μοτοσικλετών να κατευθύνεται προς τον σιδηροδρομικό σταθμό. Αποφασίστηκε άμεσα η ακύρωση της επιχείρησης και η επιστροφή στον προκαθορισμένο τόπο συνάντησης. Λίγο πριν φθάσουν στον Πυργετό η ομάδα διαλύθηκε.

Ο Γιάννης Μπριάζης ήταν ο πρώτος από τους αντάρτες που συνελήφθη μετά την αποτυχημένη επιχείρηση.

Πηγή: Αντώνης Τάσιος, «Το τραγούδι που κόπηκε στις 18 τ' Απρίλη».

Το γεγονός ότι η γερμανική διοίκηση των Τρικάλων είχε αναπτύξει όλες τις δυνάμεις πριν καν εκδηλωθεί η επιχείρηση αποδεικνύει ότι οι Γερμανοί είχαν ειδοποιηθεί έγκαιρα για το εγχείρημα των ανταρτών. Όλες οι μαρτυρίες συγκλίνουν στην άποψη ότι την ώρα που είχε αποφασιστεί η έναρξη της επιχείρησης οι Γερμανοί στρατιώτες με αυτοκίνητα και μοτοσικλέτες είχαν ήδη περικυκλώσει μια έκταση δέκα περίπου τετραγωνικών χιλιομέτρων. Έχοντας ως οδηγούς τους τρεις γνωστότερους συνεργάτες τους στα Τρίκαλα, Μαντζούκα, Μακρή και Κυριάζο, άρχισαν την κυκλωτική τους κίνηση από την οδική αρτηρία Τρικάλων - Καλαμπάκας. Σε λίγη ώρα είχαν φθάσει στον Καραβόπορο – Πυργετό - Πύργο -Ρόγγια και Διπόταμο. Είναι χαρακτηριστικό ότι η «ομάδα του Πύργου» αναγκάστηκε να οπισθοχωρήσει πριν ακόμα φθάσει στα Τρίκαλα δεχόμενη πυροβολισμούς από τους Γερμανούς στρατιώτες.

Ο Αχιλλέας Κ. Νταούλας, που υπήρξε μέλος της ομάδας του Πύργου αναφέρει:

«Εγώ ήμουνα ο μικρότερος της ομάδας γι' αυτό έμεινα στο μαντρί του Στάμου μαζί με τον Νίκο Λέγκα, τον Διονύση Δρακοντοειδή, τον Θανάση Τσουμένη, τον Κώστα Σύρμπα, τον Βαγγέλη Στάμο, τον Βασίλη Ευθυμίου και με τους άλλους αγωνιστές περιμέναμε τους αντάρτες που είχαν ξεκινήσει για τα Τρίκαλα. Στις 2.30 περίπου μετά τα μεσάνυχτα περικυκλωθήκαμε από τους Γερμανούς. Οι φωτοβολίδες έκαναν τη νύχτα μέρα και τα γερμανικά πολυβόλα θέριζαν την περιοχή γύρω από το μαντρί. Όταν όμως μια ομάδα Γερμανών προσπάθησε να πλησιάσει και να μπει στο μαντρί ο Βαγγέλης Στάμος και ο Γιώργος Ρόγκας πήραν τα αυτόματα και άρχισαν να βάζουν εναντίον τους προφυλαγμένοι πίσω από τις σωρούς της κοπριάς. Με τις πρώτες ριπές σκοτώνεται ο Γερμανός που είχε το μυδραλιοβόλο και οι Γερμανοί αναγκάζονται να υποχωρήσουν προσωρινά. Στο μικρό αυτό διάστημα το έσκασαν από το μαντρί όλοι σχεδόν οι αγωνιστές. Ο Λέγκας, ο Δρακονταειδής, ο Τσουμένης, ο Ζάχος κ.α. Τελευταίος επιχείρησε να φύγει ο Βαγγέλης Στάμος. Όμως μια ριπή γερμανικού πολυβόλου τον ξάπλωσε νεκρό. Την ίδια τύχη είχε και ο χωριανός του Βαγγέλη, ο Βασίλης Ευθυμίου που βρέθηκε το πρωί νεκρός γεμμένος πάνω στον φράχτη της στάνης. Πιο πέρα από την στάνη και τις πρωινές ώρες της 18-4-1944 τραυματίστηκε πολύ σοβαρά στο κεφάλι ο Θανάσης Τσουμένης».

Οι συλλήψεις

Πέντε αντάρτες της ομάδας της Αγίας Μονής, οι Τσανάκας, Αγόρος, Γάτσας, Τσαρουχάς και Καβάδος βρήκανε καταφύγιο σε κάποιο σπίτι του Πυργετού. Επειδή όμως ο ιδιοκτήτης δεν θα μπορούσε να δικαιολογήσει την παρουσία τόσων αντρών στο σπίτι του σε ενδεχόμενο έλεγχο των Γερμανών, ο Αποστόλης Τσανάκας και ο Στέργιος Γάτσας γνωρίζοντας καλά την περιοχή επιχείρησαν να γυρίσουν στα σπίτια τους. Όμως κοντά στον Μύλο του Ματσόπουλου, που ήταν το μυστικό πέρασμα του Αγιαμονιώτη ποταμού, πέσανε σε γερμανικό μπλόκο. Οι Γερμανοί τούς συνέλαβαν και τους έκλεισαν και αυτούς στο σχολείο του Πυργετού. Λίγο αργότερα συνέλαβαν τον Κώστα Στεργιόπουλο, ο οποίος είχε κρυφτεί στη στάνη.

Αριστερά εικονίζεται ο Αποστόλης Τσανάκας και δεξιά ο Στέργιος Γάτσας. Φίλοι και γείτονες από τα παιδικά χρόνια εντάχθηκαν από τους πρώτους στην ΕΠΟΝ των Τρικάλων.

Πηγή: Αντώνης Τάσιος, «Το τραγούδι που κόπηκε στις 18 τ' Απρίλη».

Θα πρέπει να τονιστεί ότι ο ρόλος του Κώστα Στεργιόπουλου σε επιχειρήσεις δολιοφθοράς κατά των δυνάμεων κατοχής ήτανε σημαντικότερος. Με την ιδιότητα του αγροφύλακα, είχε την ευχέρεια να μετακινείται άφοβα στις συνοικίες της Αγίας Μονής, του Πύργου και του Πυργετού. Χωρίς να κινεί τις υποψίες των τριεψιλιτών μετέφερε μηνύματα και οπλισμό στις οργανωμένες αντιστασιακές ομάδες της περιοχής του.

Ο Κώστας Στεργιόπουλος (1917-1944) συμμετείχε από την αρχή της κατοχής στις αντιστασιακές οργανώσεις. Ανήκε στον εφεδρικό ΕΛΑΣ του Γοργογυρίου που ήταν και ο τόπος καταγωγής του.

Πηγή: Αντώνης Τάσιος, «Το τραγούδι που κόπηκε στις 18 τ' Απρίλη».

Είχε ήδη χαράξει η 18^η Απριλίου και το γερμανικό μπλόκο είχε γίνει ασφυκτικό. Χτενίζοντας όλη την περιοχή συνέλαβαν μέσα στα σταροχώρα τον

σοβαρότατα τραυματισμένο Θανάση Τσουμένη και λίγο αργότερα τον Νίκο Λέγκα και τον Διονύση Δρακονταειδή.

Τελευταίος συνελήφθη ο Κώστας Σύρμπας. Αναφερόμενος στο γεγονός της σύλληψης του Σύρμπα ο Αχιλλέας Νταούλας αναφέρει: «Είχε ξημερώσει πλέον και οι τέσσερις μας (ο Κώστας Σύρμπας, ο Χρήστος Νταούλας, ο Σπύρος Τσιμουράγκας και εγώ) προσπαθούσαμε να ξεφύγουμε τον κλοιό των Γερμανών. Διακόσια περίπου μέτρα πριν από τον Κουμέρη που βγαίνει στον μύλο Τσαγκάδα σταμάτησε ο Κώστας Σύρμπας και μας λέει: «Δεν μπορώ να τρέξω άλλο φύγετε εσείς και θα σας καλύψω εγώ». Ήταν τα τελευταία λόγια που άκουσα από αυτό το λεβεντόπαιδο. Εμείς, οι υπόλοιποι τρεις, περάσαμε τη φλέβα του Κουμέρη που το νερό έφθανε ως το λαιμό. Με πολύ κόπο φθάσαμε στον Πηνεϊό. Εκεί μας βρήκε ένας σύνδεσμος και μας βοήθησε να κινηθούμε στην ακροποταμιά ώσπου φθάσαμε στη Φωτάδα».

Ο απολογισμός

Η ένοπλη επιχείρηση της 17^{ης} Απριλίου 1944 ήταν η πρώτη που οργανώθηκε από αντάρτικες ομάδες που είχαν ως βάση τα Τρίκαλα. Η ενέργεια αυτή σηματοδοτούσε τη μεταφορά της ένοπλης αντιστασιακής δράσης από τα απρόσιτα ορμητήρια της Πίνδου μέσα στην πόλη. Οι ένοπλες ομάδες ένωσαν πλέον αρκετά ισχυρές να αντιμετωπίσουν με σαμποτάζ τον εχθρό μέσα στον χώρο που διατηρούσε τα δικά του ορμητήρια.

Στην επιχείρηση της 17^{ης} Απριλίου σκοτώθηκαν τρεις αντάρτες και συνελήφθησαν πάνω από πενήντα Τρικαλινοί, οι οποίοι κλείστηκαν στις φυλακές της πόλης. Ο τραυματίας Θανάσης Τσουμένης είχε ήδη μεταφερθεί στο νοσοκομείο, όπου τον επισκέφθηκε ο Μαντζούκας για να αποσπάσει πληροφορίες. Σε ερώτηση του Μαντζούκα, ο οποίος είχε συγγενική σχέση με τον Τσουμένη (ήτανε πρώτοι εξάδελφοι), αν μπορεί να κάνει κάτι γι' αυτόν, ο Τσουμένης του απάντησε:

«Να μου φέρεις ένα πιστόλι να σε σκοτώσω».

Ο Θανάσης Τσουμένης σύρθηκε ετοιμοθάνατος έξω από το νοσοκομείο και δολοφονήθηκε εν ψυχρώ.

Ο δημόσιος απαγχονισμός

Το πρωινό της 18^{ης} Απριλίου, ημέρα Τρίτη, οι 5 κρατούμενοι μετά από προτροπή των Μαντζούκα και Μακρή μεταφέρθηκαν στα κρατητήρια της Φελντοκομμαντατούρ που στεγαζόταν στο κτήριο της οδού Απόλλωνος. Στο ίδιο κτήριο ήτανε και το αρχηγείο των τριεψιλιτών. Μέχρι το μεσημέρι ανακρίνονταν χωρίς όμως οι κατακτητές να αποσπάσουν σημαντικές πληροφορίες.

Ο Φρούραρχος Φρέλιχ έλειπε από τα Τρίκαλα και τον αναπλήρωνε ο υπολοχαγός Ε. Κλόκενμπρινγκ. Μετά από ασφυκτικές πιέσεις των τριεψιλιτών ο Κλόκενμπρινγκ εξέδωσε τη διαταγή «εκτέλεσης δι' απαγχονισμού» των πέντε πατριωτών. Την απόφαση ανακοίνωσαν και στους κρατούμενους δύο ώρες πριν την εκτέλεσή της.

Μόλις έγινε γνωστή η απόφαση του Κλόκενμπρινγκ, επιτροπή επιφανών Τρικαλινών με επικεφαλής τον Δήμαρχο Φίλιππο Χριστοδήμο προσπάθησε να μεταπείσει τους Γερμανούς ώστε να μετριάσει η ποινή. Συνάντησαν κατηγορηματική άρνηση.

Για να υπάρχει επίφαση νομιμότητας στην προειλημμένη απόφαση της θανάτωσης έπρεπε να υπάρχουν γραπτές μαρτυρίες που να στοιχειοθετούν την

εσχάτη των ποινών. Τόσο ο Δήμαρχος Χριστοδήμος όσο και ο Έλληνας στρατιωτικός διοικητής της πόλης Καρακούφας αρνήθηκαν, προς τιμήν τους, να υπογράψουν. *«Προσπάθησα και δεν κατάφερα τίποτα. Το μόνο που μου έμενε ήταν να παραιτηθώ»*. Αυτά ήταν τα λόγια του Καρακούφα στον πατέρα του Κώστα Σύρμπα που τον παρακάλεσε να μεσολαβήσει στη γερμανική διοίκηση προκειμένου να ανασταλεί η εκτέλεση.

Βρέθηκαν ωστόσο πρόθυμοι συμπολίτες, οι οποίοι στα πρόσωπα των πέντε νεαρών αναγνώρισαν *«τα εγκληματικά στοιχεία, τα οποία κατά την παρελθούσα νύχτα αντέταξαν ένοπλον αντίστασιν και δολοφόνησαν Γερμανό στρατιώτη»*.

Στις 4:00 το απόγευμα αιχμάλωτοι Ιταλοί στρατιώτες μετέφεραν ξύλινους στύλους από το εργοστάσιο ηλεκτροπαραγωγής του Σταματόπουλου και με τη βοήθεια των εργατών του εργοστασίου κατασκεύασαν ικρίωμα, το οποίο στήριξαν στους δύοτσιμεντένιους φανοστάτες που βρίσκονταν κατά μήκος της οδού Ασκληπιού στο ύψος της κεντρικής πλατείας. Μόλις οι Τρικαλινοί είδαν τις αγχόνες και κατάλαβαν τι επρόκειτο να συμβεί, άρχισαν να απομακρύνονται βιαστικά. Αντίθετα, η πλατεία άρχισε να γεμίζει με Γερμανούς στρατιώτες και αξιωματικούς που είχαν τα πιστόλια γυμνά περασμένα στις ζώνες. Αναπτυγμένοι περιμετρικά της πλατείας οι Γερμανοί στρατιώτες δεν επέτρεπαν σε κανένα να πλησιάσει πέρα από τα όρια της. Μαζί τους και οι διαβόητοι χωροφύλακες Ζέρβας και Μπαλντάς με μερικούς τριψηλίτες.

Στις 5:30 το απόγευμα ένα αγγλικό καμιόνι «Τζέιμς», που είχαν λαφυραγωγήσει οι Γερμανοί από τους Εγγλέζους, μεταφέρει τον Κώστα Σύρμπα, τον Γιάννη Μπριάζη, τον Κώστα Στεργιόπουλο, τον Απόστολο Τσανάκα και τον Στέργιο Γάτσα από τα κρατητήρια της οδού Απόλλωνος μέσω των οδών Γαριβάλδη και Όθωνος στην κεντρική πλατεία. Σταματά δίπλα από το ικρίωμα. Πλάι στο φορτηγό έστεκε ο άνθρωπός τους με τη λεκιασμένη καπαρντίνα. Ενώπιον όλων των παρισταμένων διαβάστηκε στα ελληνικά και στα γερμανικά η κατηγορία και η ποινή που επιβλήθηκε.

Ακολούθησε ο απαγχονισμός των πέντε παλικαριών. Πρώτα απαγχόνισαν τον Γιάννη Μπριάζη. Μετά ήταν η σειρά του Κώστα Σύρμπα. Η δραματικότητα των στιγμών έφθασε στη κορύφωσή της όταν η θηλιά με την οποία επιχείρησαν να κρεμάσουν τον Κώστα Σύρμπα λύθηκε και ο νεαρότερος της παρέας των μελλοθανάτων σωριάστηκε στο έδαφος. Οι παριστάμενοι Τρικαλινοί άρχισαν να φωνάζουν προς τους εκτελεστές να τηρήσουν τον άγραφο νόμο των «αποτυχημένων απαγχονισμών» και να ελευθερώσουν τον Σύρμπα. Για δεύτερη φορά ο Κώστας Σύρμπας σύρθηκε δεμένος πισθάγκωνα στην καρότσα του «Τζέιμς». Λέγεται ότι οι Γερμανοί αμφιταλαντεύτηκαν για λίγο πριν προχωρήσουν στη δεύτερη φορά απαγχονισμού.

Διακρίνονται αριστερά (στη συμβολή των οδών Ασκληπιού και Απόλλωνος) οι δύο φανοστάτες που αποτέλεσαν τα στηρίγματα του ικρίωματος στο οποίο οι Γερμανοί έστησαν τις πέντε αγχόνες.

Τα τελευταία λόγια που ο Κώστας Σύρμπας κραύγασε ήταν:

- *«Η μέρα της λευτεριάς δεν θα αργήσει».*

Πριν οι Γερμανοί στρατιώτες εγκαταλείψουν τον χώρο της πλατείας τοποθέτησαν στο στήθος των νεκρών ταμπέλα με την επιγραφή *«πυροβόλησα εναντίον Γερμανών στρατιωτών»*. Μόνο στο άψυχο σώμα του Σύρμπα η επιγραφή έλεγε: *«έρριψα μία βόμβα»*.

Οι πέντε Επονίτες παρέμειναν στην αγχόνη για 24 ώρες. Το απόγευμα της επόμενης μέρας Ιταλοί στρατιώτες μετέφεραν τις σορούς σε άγνωστο μέρος. Λίγες ώρες πριν την μεταφορά των σορών οι Γερμανοί απελευθέρωσαν τους 50 συλληφθέντες της προηγούμενης μέρας, αφού πρώτα τους έφεραν ενώπιον των νεκρών υποχρεώνοντάς τους να προβούν σε δημόσια εναντίον τους αποδοκιμασία.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

Εγχειριδιακά στοιχεία κατά την παρελθούσαν νόμιμα και κατ' εθνοδικασίαν του Γερμανικού στρατού εις τὰ χωρία Πύργος και Πυργατός, αντίναζαν έναπλον ά τίτασιν. Ο Γερμανικός στρατός γνωρίζει θα ο Έλληνας λαός εν τή πλειοψηφία του καταδικάζει την διαγωγήν ταύτην. Αφ' ετέρου όμως ο Γερμανικός Στρατός δέν είναι διατεθειμένος ν' άφίσην άτιμώρητα τά εγκλήματα ταύτα. Η Γερμανική διοκομήν ής όποιος ήγένετο κατάχρησις υπό άνωτεροφών και κούρων στοιχείων έχει ήδη εξαντληθή. Η; έξόλοισις και προς περιουσιμασιμόν διά την κούτην ταύτην, πέντε εν τούτων τών κομμουνιστικών στοιχείων και άλλων εγκληματιών, άπειχθησαν σήμερον την 18 Απριλίου 1944.

Εάν άνιμάς άυτών είναι τά έκάτωθι:

- 1) Σπυργόπουλος Κωνσταντίνος γεννηθείς τό 1917 εις Πυργατόν, κάτοικος Πυργατού.
- 2) Μικραΐτης Ιωάννης, γεννηθείς τό 1915 εις Τρικαλά, κάτοικος Τρικάλων.
- 3) Τσενάκης Αποστόλος γεννηθείς τό 1922 εις Τρίκαλα, κάτοικος Τρικάλων.
- 4) Γιατά Στέργιος γεννηθείς τό 1920 εις Τρίκαλα, κάτοικος Τρικάλων.
- 5) Σύρμας Κωνσταντίνος γεννηθείς τό 1922 εις Τρίκαλα, κάτοικος Τρικάλων.

Αναμένεται ήτι κατόπιν τής παραδειγματικής ταύτης τιμωρίας ο φιλήσοχος πληθυσμός μετά βδελυγμίας θα άπωστρέψεται τά εγχειριδιακά τέτρα στοιχεία και θα παραιτηθή νά συνεργασθήμεν τού Γερμανικού Στρατού προς προλήψιν άδικοπραξιών άκόμη μέτρων, ίνα μη διαταραχθή έκ νέου ή ήσυχία και ή άσφάλεια και ήντηθεν αί όλοι τού Έλληνικού κράτους εν συνεργασίη μετά τού γερμανικού στρατού ήγκαταστημένα έρχει νά έφορμασθόν άπερίσπαστοι διά τό καλόν τού Έλληνικού πληθυσμού.

Προς προλήψιν ή άλλων τεινόντων είδους άνεργειών, ο Γερμανικός στρατός είναι άναγκασμένος νά προβλήψη άδυστηστότατα μέτρα.

Αίτησα τή 18 Απριλίου 1944
Ο ΦΕΛΤΚΟΜΜΑΝΤΑΝΤ

Η γνωστοποίηση του απαγχονισμού των πέντε Τρικαλινών όπως εκδόθηκε από τον Διοικητή της περιφέρειας Θεσσαλίας και φέρει την υπογραφή του Ανώτερου Διοικητή της Βόρειας Ελλάδας (Φελντοκομαντάντ). Η γνωστοποίηση δημοσιεύθηκε στον «Τύπο της Τρίκκης», στις 19 Απριλίου 1944.

Η επιστολή του Κώστα Σύρμα

Επτά χρόνια μετά τον θάνατό του, ήρθε στο φως της δημοσιότητας η επιστολή που έγραψε ο Κώστας Σύρμας στον πατέρα του δύο ώρες πριν τον απαγχονισμό. Την επιστολή ανακάλυψε το 1951 ο Έλληνας καθηγητής της Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης Πολυχρόνης Ενεπεκίδης. Είχε προωθηθεί από την γερμανική δικαστική υπηρεσία του φρουραρχείου της πόλης μας στην υπηρεσία πληροφοριών για τα Βαλκάνια που έδρευε στην Θεσσαλονίκη.

Ανάλογες επιστολές μελλοθανάτων είχε συγκεντρώσει το τότε μέλος της αντιτρομοκρατικής ομάδας Αυστριακός υπολοχαγός Κούρτ Βάλντχαϊμ. Ο μετέπειτα Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ (1972-1982), ο οποίος από το 1943 και μέχρι το τέλος του πολέμου υπηρετούσε στην Θεσσαλονίκη, παρέδωσε τις επιστολές στο Πανεπιστήμιο της αυστριακής πρωτεύουσας.

Έγραψε ο Σύρμας στην επιστολή του:

«18 Απρίλη 1944

Λατρευτέ μου πατέρα

Σε δύο ώρες θα με κρεμάσουν στην πλατεία γιατί είμαι πατριώτης.

Δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτε.

Μην πικραίνεσαι πατέρα. Αυτό ήταν γραφτό για μένα. Πειθαίνομ με παρέα. Αντί,... φιλώ τη μητέρα και όλους. Χαιρετισμούς στους γείτονες. Καλή αντάμωση στον άλλο κόσμο. Θα σας περιμένω. Και η μέρα που θα φτάσετε θα είναι γιορτή για μένα. Τα πράγματα μου θα

τα πάρετε από την αστυνομία. Το πορτοφόλι μου δεν έχει τίποτα μέσα. Όμως είναι καινούργιο. Πάρτο εσύ πατέρα. Γεια σας. Να θυμάσαι πως ο γιος σου πάει πικραμένος γιατί δεν θα ακούσει τις καμπάνες της ελευθερίας. Αντίο...Ζήτη η ελευθερία

Κώστας

Ήταν γραφτό να πεθάνω Απρίλη...»

Ο Κώστας Σύρμπας

Πηγή: Βασίλης Σύρμπας.

Μέσα από τα γραφόμενά του αναδεικνύεται η αφοσίωση του εικοσιδυάχρονου Κώστα Σύρμπα στην υπόθεση της ελευθερίας της πατρίδας του. Η αυταπάρνηση που επέδειξε σε όλες τις αντιστασιακές του ενέργειες στη διάρκεια της κατοχής και η αντρειοσύνη του μπροστά στον θάνατο καθιστούν τον Κώστα Σύρμπα την εμβληματικότερη φυσιογνωμία στο πάνθεο των τρικαλινών αγωνιστών της Εθνικής Αντίστασης.

Οι γενιές των Τρικαλινών της κατοχής βίωσαν μέσα από τον δημόσιο απαγχονισμό την ψυχρή και οργανωμένη βαρβαρότητα του κατακτητή. Αυτή ήταν άλλωστε η ιδεολογία του, η ιδεολογία που καθιέρωνε τη βαρβαρότητα ως προϊόν δύναμης και ισχύος και τελικά ως προϊόν ενός νέου «πολιτισμού». Αυτή η ιδεολογία διαπότισε τότε ολόκληρο το γερμανικό λαό και με μια αισθητική καταστροφής και θανάτου γοήτευσε κυρίως τους νέους της Γερμανίας. Η βαρβαρότητα, όπως εκφράσθηκε τότε στα Τρίκαλα αλλά και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας, ήταν το φυσικό επακόλουθο της ιδεολογίας αλλά και η επιβεβαίωσή της.

Σημείωση:

Το 1949 κυκλοφόρησε στα ιταλικά το βιβλίο με τον τίτλο "Lettere di condannati a morte della Resistenza Europea" (Γράμματα καταδικασμένων σε θάνατο της Ευρωπαϊκής Αντίστασης) που περιελάμβανε γράμματα εκτελεσθέντων από τους Ναζί από δεκαέξι χώρες.

Ο Ιταλός συνθέτης Luigi Nono στο έργο του "Il canto sospeso" αντί για ποίηση χρησιμοποίησε ορισμένα από τα γράμματα αυτά. Γράμματα που έστειλαν στους δικούς τους –λίγο πριν στηθούν στο εκτελεστικό απόσπασμα- δέκα αγωνιστές της Ευρωπαϊκής Αντίστασης. Ανάμεσά στα γράμματα που χρησιμοποίησε ήταν και αυτά

τριών Ελλήνων, του Ανδρέα Λυκουρινού (14 ετών μαθητής), του Λευτέρη Κιοσσέ (19 ετών, φοιτητής) και του Κώστας Σίρμπα.

